Andrius VAICEKAUSKAS

TYRINĖJIMAI VILNIUJE, GEDIMINO PR. NR. 16, 1999 M.

1999 m. Vilniaus senamiestyje, Gedimino pr. Nr. 16, vyko žvalgomieji archeologiniai tyrinėjimai ir žvalgymai tiesiamos šiluminės trasos vietoje. Buvo iškasti 3 žvalgomieji šurfai, tyrinėtas 12 m^2 plotas, papildomai žvalgytas 64 m^2 plotas tranšėjų atkarpose I–II ir III–IV.

Tyrinėtasis plotas išsidėstęs Vilniaus centre, prie parduotuvės „Vaikų pasaulis“ (Gedimino pr. Nr. 18/3), šalia V jo fasado. Anksčiau šioje vietoje Vilniaus g. įsiliedavo į dabartinį Gedimino prospektą, šiuo metu čia pėsčiųjų šaligatvis. Šioje Vilniaus g. buvusioje dalyje, išsidėsčiusioje išilgai vakarinio parduotuvės Gedimino pr. 18/3 fasado, 5 m atsumu į V nuo jos, buvo žvalgyta tranšėjos atkarpa I–II ir iškasti 2 žvalgomieji archeologiniai šurfai. Aptikti 3 anksčiau Žaliojo tilto link vedusio kelio lygiai. 1,6 m gylyje buvo anksčiausias, XVI a. pimąja puse datuotinas kelio paviršius. Jis suplūktas iš smulkių akmenukų, primena žvyrkelį. Radinių jame labai negausu. 1,5 m gylyje aptiktas vėlesnis, XVI a. vid. – II puse datuotinas negrįstas kelio paviršius, susiformavęs virš sąnašinio pirmojo žvyrkelio sluoksnio. Tai intensyvus apie 10 cm storio juodos žemės sluoksnis, kuriame buvo daugiau buitinės keramikos, koklių, vinių fragmentų, aptikta batų pasagėlių. Tai rodo suintensyvėjusį judėjimą Žaliojo tilto link, kelio reikšmės augimą. Be to, šiame sluoksnyje gausu plytų nuolaužų, kas rodo miesto plėtimąsi ir statybų priartėjimą prie šio kelio. Augant kelio reikšmei šis antrasis kelio paviršius buvo užpiltas 0,25–0,35 m storio niveliaciniu smėlio sluoksniu, virš kurio išgrįstas akmenų grindinys. Jis aptiktas 1–1,1 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus. Grindinys ne kartą remontuotas, jo duobės vietomis išlygintos dviem–trim smulkesnių akmenų eilėmis. Virš grindinio aptikta tik metalo dirbinių – kaltinių vinių ir neaiškios paskirties strypų dalių, bato kulno pasagėlių bei arklio pasagų fragmentų. Preliminariai šis grindinys gali būti datuotinas XVII a. Virš jo slūgsojo vien permaišyti ir supiltiniai sluoksniai. 0,15 m gylyje nuo dabartinių šaligatvio plytelių aptiktas XX a. I pusės – XX a. vid. trinkelėmis grįstos Vilniaus gatvės paviršius.

Žvalgyta tranšėjos atkarpa III–IV išsidėsčiusi išilgai Gedimino pr., 8 m atstumu nuo jo važiuojamosios dalies. Atkarpos, besitęsiančios V kryptimi,

pradžia buvo 20 m į V nuo pastato Gedimino pr. 18/3 ŠR kampo. Atkarpos viduryje iškastas 3-iasis žvalgomasis šurfas. Atkarpoje III–IV, 1,3 m gylyje, aptiktas akmenų grindinys. Jis leidosi į 12 m pločio akmenimis grįstą daubą. Jos dugnas pasiektas 3 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus, virš įžemio. Pirminis daubos gylis buvo 1,1–1,8 m nuo jos įkasimo paviršiaus. Daubos kryptis ir paskirtis lieka neaiški. Po daubos krašto grindiniu aptikta įžemyje įkasta iki 1,8 m gylio duobė, ankstesnė už grįstą daubą, užpildyta juoda žeme su degėsiais. Duobėje rasta vien XV a. pr. datuotinų žiestų, storasienių, neglazūruotų, aprūkusių puodų, puoštų bangelėmis ir įkartėlėmis fragmentų, gyvulių kaulų, taip pat gausiai žalvario gargažių ir šlako. Tokios pat keramikos buvo ir virš 4 m ilgio grindinio atkarpos, aptiktos šalia daubos krašto. Daubai netekus reikšmės, ji buvo užpilta smėliu, vėliau XVII a. statybinėmis šiukšlėmis: plytų nuolaužomis, akmenimis, molio gabalais, koklinių krosnių liekanomis.

Andrius VAICEKAUSKAS

The investigation in Vilnius, Gedimino avenue, house no 16, in 1999

In the territory where thermal communications were being installed, the area of 12 m^2 was investigated. 3 levels of a road leading to Žaliasis (Green) bridge were found. The earliest of them is dating back to the 1st half of the 16th century. Also a pit of 1,8-m deep with potsherds, bones of animals and brass dross dating back to the early 15th century were found.

Andrius VAICEKAUSKAS

TYRINĖJIMAI VILNIUJE, SUBAČIAUS G. NR. 7, 1998 M.

1998 m. buvo pradėti apleistų pastatų Vilniaus senamiestyje, Subačiaus g. Nr. 7, rekonstravimo darbai. Pradėjus avarinės būklės likvidavimo ir pamatų stiprinimo darbus P korpuse, aptikta žmonių kaulų. Numatytų žemės darbų vietose atlikti archeologiniai tyrinėjimai. Anksčiau ši vieta netyrinėta. Apie čia buvusias kapines istorinių žinių nebuvo.

1998 m. tyrinėjimų plotas išsidėstęs tik 27 m atstumu į Š nuo Šv. Dvasios cerkvės, anksčiau jai priklausiusiame sklype. 1998 m. tyrinėtas 138,6 m^2 plotas, 2,5 m storio kultūrinis sluoksnis. Aptiktos iki šiol nežinomos